

AVRUPA BİRLİĞİ ÜZERİNE TARTIŞMALAR

DIŞ POLİTİKA VE GÜVENLİK

AVRUPA BİRLİĞİ ÜZERİNE TARTIŞMALAR
DIŞ POLİTİKA VE GÜVENLİK

Genel Yayın Yönetmeni

Cemal Piri

Yayın Koordinatörü

Zeynep Yeşilova

Editör

Filiz Cicioğlu • Hacı Mehmet Boyraz

Kapak Tasarımı

Altamira Ajans

Grafik Tasarım

İdeal Ajans

ISBN 978-605-9940-87-0

Baskı ve Cilt

Vadi Grafik Basım

Sertifika No. 47474

1. Basım: İstanbul, 2021.

Kültür Bakanlığı Sertifika No: 50032

AKTİF YAYINEVİ

Topkapı Mah. Kahalbaş Sok. No:31/1 Fatih-İstanbul

Tel: +90 212 528 85 41 • bilgi@aktifyayinevi.com

Esere Ait Kütüphane Katalog Kartına
Karekodu Okutarak Ulaşabilirsiniz.

AVRUPA BİRLİĞİ ÜZERİNE TARTIŞMALAR

DIŞ POLİTİKA VE GÜVENLİK

Editörler

Filiz Cicioğlu

Hacı Mehmet Boyraz

İçindekiler

Önsöz	7
Giriş	9
<i>Filiz CİCİOĞLU, Hacı Mehmet BOYRAZ</i>	

Birinci Bölüm

Avrupa Birliği'nin ABD ile Transatlantik İlişkileri.....	13
<i>Yıldırım TURAN, Ahmet KARAFİL</i>	

İkinci Bölüm

Avrupa Birliği'nin Rusya ile Gerilimli İlişkileri.....	31
<i>Sibel AKGÜN, Selim YEŞİLTAŞ</i>	

Üçüncü Bölüm

Avrupa Birliği-Çin İlişkilerine Ekonomi-Politik Bir Yaklaşım.....	47
<i>Deniz İSTİKBAL</i>	

Dördüncü Bölüm

Fırsatlar ve Tehditler Arasında	
Avrupa Birliği'nin İran ile İlişkileri	63
<i>Nurhak GÜREL</i>	

Beşinci Bölüm

Avrupa Birliği'nin Libya Krizine Yaklaşımı	81
<i>Ahmet Hüsrev ÇELİK</i>	

Altıncı Bölüm

Avrupa Birliği-Türkiye İlişkilerinin Güncel Bilançosu	99
<i>Serpil BARDAKÇI TOSUN</i>	

Yedinci Bölüm

Avrupa Birliği'nin Balkanlar'daki Aday Ülkelerle İlişkileri	117
<i>Yunus MAZİ, Süheyl Yasir YILDIZ</i>	

Sekizinci Bölüm

Avrupa Birliği'nin Filistin Politikası(zlığı)	137
<i>Erman AKILLI, Onur BALCI</i>	

Dokuzuncu Bölüm

Avrupa Birliği'nin Akdeniz Siyaseti:

Ekonomi-Politik Bir Değerlendirme	151
<i>Çağatay ÖZDEMİR</i>	

Onuncu Bölüm

Karikatür Krizi Özelinde Avrupa Birliği'nin

Ontolojik Güven(sız)lık Arayışı	167
<i>Aslı Nur DÜZGÜN</i>	

On Birinci Bölüm

Avrupa Birliği'nde Güvenlik ve Terörle Mücadele	179
<i>Oğuzhan YANARIŞIK</i>	

On İkinci Bölüm

Avrupa Birliği'nin ve Üye Ülkelerinin PKK'ya Yaklaşımı	193
<i>Cemil Caca ARSLAN</i>	

On Üçüncü Bölüm

Avrupa Birliği'nin NATO ile İlişkileri	213
<i>Ferda ÖZER</i>	

On Dördüncü Bölüm

Avrupa Birliği'nde Ortak Ordu Tartışması ve Pesco Açılımı	227
<i>Asiye BİLGİN</i>	

On Beşinci Bölüm

Avrupa Birliği'nin Göç ve Sığınma Politikaları	251
<i>Nefise Ela GÖKALP ARAS</i>	

On Altıncı Bölüm

Avrupa Birliği Ülkelerinde Aşırı Sağın Şiddete

Varan Radikalleşmesi ve Küresel Yansıma

Örneği Olarak Christchurch Saldırısı	271
<i>Edibe Beyza ÇAĞLAR</i>	

Editörler Hakkında	291
--------------------------	-----

Yazarlar Hakkında	291
-------------------------	-----

Avrupa Birliği'nde Güvenlik ve Terörle Mücadele

Oğuzhan YANARİŞİK*

GİRİŞ

Dünyanın diğer pek çok coğrafyasında olduğu gibi, Avrupa kıtası da ulusal ve uluslararası birçok güvenlik tehdidi ile karşı karşıyadır. Bunların başında terörizm tehdidi gelmektedir. Çeşitlenen terör örgütlerinin her geçen gün daha karmaşık hale gelen saldırıları ve sürekli artan yabancı terörist savaşçılar, Avrupa Birliği'nin (AB) karşı karşıya olduğu yeni zorluklara işaret etmektedir. Birçok alanda yükselen güvenlik tehditleri ve jeostratejik rekabet, Birlik adına iç karartıcı bir tablo oluşturmaktadır. Halihazırda var olan sınırlı askeri kapasite, teknolojik yeniliklerdeki boşluklar, gecikmiş bir savunma sanayii altyapısı ve yetersiz ulusal savunma harcamaları gibi sistematik zorluklar çözüm beklemektedir. Koronavirüs salgını AB için işleri daha da karmaşık hale getirmiştir. Meşruiyet

* Doktor Öğretim Üyesi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü,
yanarisik@gmail.com

krizi ile birlikte özellikle güvenlik ve savunma gibi konularda kimin otorite sahibi olduğu hakkında belirsizlik yaşayan AB, salgın karşısında oldukça kötü bir sınav vermektedir. Salgın, Avrupa dayanışmasının ilkelerini ve Avrupa'nın toplu kriz yönetimi kapasitesini zorlayarak, AB savunma entegrasyonu sürecini sorgulanır hale getirmektedir.¹

24 Temmuz 2020'de Avrupa Komisyonu, 2020'den 2025'e kadar olan dönem için yeni bir AB Güvenlik Birliği Stratejisi belirlemiştir. Hem fiziksel hem de dijital dünyada ve tüm dünyada Avrupa güvenliğini sağlamak için ana eylemleri, araçları ve önlemleri ortaya koymuştur. Bu strateji belgesine göre, Avrupalılar değişen tehditlerin yanı sıra iklim değişikliği, demografik eğilimler ve sınırların ötesindeki siyasi istikrarsızlık gibi diğer faktörlerden etkilenen bir güvenlik ortamıyla karşı karşıyadır. Terörizm, organize suçlar, uyuşturucu ticareti, insan ticareti, yasadışı silah ticareti ve siber suçlar gibi tehditler her geçen gün artmaktadır. Güvenlik tehditleri daha karmaşık hale gelmekte ve fiziksel-dijital dünya arasındaki sınırların bulanıklaşmasından faydalanmaktadır. Devletler ve devlet dışı aktörler çeşitli hibrit tehditlere yol açabilmektedir. AB dışında meydana gelen hadiseler, AB içindeki güvenlik üzerinde kritik bir etkiye sahip olabilmektedir.² Kitabın bu bölümünde, AB'nin karşı karşıya olduğu güvenlik tehditleri üzerinde durulmakta ve özellikle Birliğin terörle mücadele konusunda attığı adımlar incelenmektedir.

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN YÜZLEŞTİĞİ GÜVENLİK TEHDİTLERİ

Avrupa Polis Teşkilatı (Europol) tarafından yayınlanan 2021 Avrupa Birliği Ciddi ve Organize Suçlar Tehdit Değerlendirme

1 Raluca Csernaton, "EU Security and Defense Challenges: Toward a European Defense Winter?", Carnegie Europe, 11 Haziran 2020.

2 Avrupa Komisyonu, "Communication from the Commission on the EU Security Union Strategy", COM (2020) 605, Brüksel, 24 Temmuz 2020, ss. 1-2.

Raporu'na göre, organize suçlar toplumun tüm katmanlarını derinden etkilemektedir. AB vatandaşlarının günlük yaşamları üzerindeki doğrudan etkisinin yanı sıra ekonomiye, devlet kurumlarına ve hukukun üstünlüğüne de zarar vermektedir. Yine bu rapora göre, Avrupa Birliği'nde faaliyet gösteren suç şebekelerinin yaklaşık yüzde 40'ı yasa dışı uyuşturucu ticaretiyle uğraşmaktadır. Bu suç örgütlerinin yaklaşık yüzde 60'ı suç işlerinin bir parçası olarak şiddet kullanmaktadır. Yolsuzluk ve yasal iş yapılarının kötüye kullanılması, Avrupa'daki ciddi ve organize suçların temel özellikleridir. Suçluların üçte ikisi düzenli olarak yolsuzluğa karışmaktadır. Suç ağlarının yüzde 80'inden fazlası yasal iş yapılarını kullanmaktadır. Günümüzde, teknoloji kullanımı, organize suçun önemli bir özelliğidir. Suçlular, kendi aralarında ağ kurmak için şifreli iletişimlerden yararlanmakta, yasa dışı ürünlerin reklamını yapmak veya dezenformasyon yaymak için daha geniş bir kitleye ulaşmak için sosyal medyayı ve anlık mesajlaşma hizmetlerini kullanmaktadır. Çevrimiçi ortam ve çevrimiçi ticaret, suçlulara, suç faaliyetlerini mümkün kılan uzmanlığa ve karmaşık araçlara erişim imkânı sağlamaktadır.³

Son yıllarda AB içinden ve dışından çok çeşitli kaynaklardan gelen ve giderek daha da karmaşıklaşan siber saldırıların sayısı artmaya devam etmektedir. Büyük veri ihlalleri ve son siber saldırılar, siber güvenlikte önemli değişim sağlanamazsa toplumun karşı karşıya kalacağı risklerin boyutunu göstermektedir. Kovid-19 kriziyle yoğunlaşan toplumun dijital dönüşümü, yenilikçi cevaplar gerektiren yeni zorluklar meydana getirmektedir.⁴ Avrupa Komisyonu ve AB Dışişleri

3 Europol, "2021 European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment Report: A Corrupting Influence: The Infiltration and Undermining of Europe's Economy and Society by Organised Crime", Publications Office of the European Union, Luxembourg, ss. 10-11.

4 Avrupa Komisyonu, "Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on the Second Progress Report on the Implementation of the EU Security Union Strategy", Doc. COM (2021) 440, Brüksel, 23 Haziran 2021, s. 4.

ve Güvenlik Politikaları Yüksek Temsilcisi Josep Borrell tarafından 2020 yılında hazırlanan “AB’nin Dijital On Yıl için Siber Güvenlik Stratejisi” belgesi ile bu ihtiyaca kısmen yanıt verilmeye çalışılmıştır.

Bu strateji belgesine göre, ulaştırma, enerji ve sağlık, telekomünikasyon, finans, güvenlik, demokratik süreçler, uzay ve savunma, giderek daha fazla birbirine bağlanan ağ ve bilgi sistemlerine büyük ölçüde bağımlıdır. Tehdit ortamı, küresel ve açık internet üzerindeki jeopolitik gerilimler ile daha da kötüleşmektedir. Kritik altyapıların kötü niyetli olarak hedeflenmesi büyük bir küresel risktir. Güvenlikle ilgili endişeler, çevrimiçi hizmetleri kullanma konusunda caydırıcı bir etkiye sahiptir. Kamu sektörü ve üretim ile birlikte dijital hizmetler ve finans sektörü, siber saldırıların en sık hedefleri arasında yer almaktadır. Fakat, işletmeler ve bireyler arasında siber hazırlık ve farkındalık oldukça düşük seviyededir. İşgücünde siber güvenlik becerileri konusunda büyük eksiklikler bulunmaktadır. AB ise siber tehditlere karşı toplu durumsal farkındalıktan yoksundur. Bu nedenle siber güvenliğin iyileştirilmesi, insanların yenilik, bağlantı ve otomasyona güvenmeleri, bunları kullanmaları, mahremiyet hakları ile kişisel verilerin korunması ve ifade ve bilgi özgürlüğü dahil olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin korunması için elzemdir.⁵

AB uyuşturucu pazarı, orta düzey ve perakende dağıtımın yanı sıra toptan kaçakçılık faaliyetlerini de içermektedir. Uyuşturucu ticaretiyle ilgili şiddet kullanımı son yıllarda önemli ölçüde artmıştır. Özellikle kokain ve esrar ticareti, öldürme, silahla ateş etme, bombalama, kundaklama, adam kaçırmaya, işkence ve yıldırma gibi önemli sayıda şiddet olayını tetiklemiştir. Bazı üye devletlerde, uyuşturucu tedarikçileri

5 Avrupa Komisyonu ve AB Dışişleri ve Güvenlik Politikaları Yüksek Temsilcisi, “The EU’s Cybersecurity Strategy for the Digital Decade”, Doc. JOIN (2020) 18, Brüksel, 16 Aralık 2020, ss. 1-4.

arasındaki rekabet yoğunlaşmış ve bu da şiddetli çatışmaların sayısında artışa neden olmuştur. Yolsuzluk ve rüşvet, uyuşturucu kaçakçılığını mümkün kılmaya devam etmektedir. Bununla birlikte, üye devletler ya yolsuzluğu bildirme konusunda isteksiz davranmakta ya da önemli istihbarat zafiyeti yaşamaktadır.⁶

AB'nin karşı karşıya olduğu bir diğer güvenlik tehdidi yasadışı silah ve patlayıcı ticaretidir. Yapılan Eurobarometer araştırmasına göre, çoğu Avrupalı vatandaş ateşli silah kullanılan suçların düzeyi konusunda endişelidir ve AB'nin ulusal hükümetlerle yakın iş birliği içinde harekete geçmesini beklemektedir. Katılımcıların yüzde 87'si AB'nin illegal silah ticareti konusunda üye olmayan ülkelerle iş birliği yapması gerektiğini düşünmektedir. Ankete katılanların çoğunluğu (yüzde 53), ülkelerinde kimlerin ateşli silah sahibi olacağına ve satacağına dair kurallar konusunda çok daha katı düzenlemeler yapılmasını istemektedir.⁷ Avrupa Komisyonu hazırlamış olduğu "2020-2025 AB Ateşli Silah Ticareti Eylem Planı" ile yasal piyasayı korumak ve istismarları sınırlamak, daha iyi bir istihbarat resmi oluşturmak, suç piyasaları üzerindeki baskıyı artırmak ve uluslararası iş birliğini hızlandırmak hedeflerini öncelik olarak belirlemiştir.⁸

Son yıllarda AB'nin mücadele etmek zorunda kaldığı güvenlik tehditlerinden biri de yasadışı insan ticaretidir. Sadece 2017 ve 2018 yılları arasında AB'de 14 binden fazla kayıtlı mağdur bulunmaktadır. Küresel olarak, insan tacirlerinin tek

6 Europol, "2021 European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment Report: A Corrupting Influence: The Infiltration and Undermining of Europe's Economy and Society by Organised Crime", Publications Office of the European Union, Luxembourg, s. 45.

7 Avrupa Komisyonu, "Flash Eurobarometer 383: Firearms in the European Union", https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/default/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/trafficking-in-firearms/docs/fl383_firearms_report_en.pdf, (Erişim tarihi: 30 Temmuz 2021), ss. 4-5.

8 Avrupa Komisyonu, "2020-2025 EU Action Plan on Firearms Trafficking", Doc. COM (2020) 608, Brüksel, 24 Temmuz 2020, ss. 8-11.

bir yılda 29,4 milyar Euro kar ettiği tahmin edilmektedir. Avrupa Komisyonu, hazırladığı “2021-2025 AB İnsan Ticaretiyle Mücadele Stratejisi” ile bu alanda mücadeleyi kuvvetlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu strateji belgesinde de altı çizildiği üzere, AB içindeki insan ticareti mağdurlarının yaklaşık yarısı AB vatandaşıdır. AB’deki mağdurların çoğu, cinsel sömürü için kaçırılan kadın ve kız çocuklarıdır. AB’de insan ticaretinin neredeyse her dört kurbanından biri çocuktur. AB’deki insan tacirlerinin çoğunluğu AB vatandaşıdır. Bu suç, suçlulara yüksek kazançlar sağlamak ve beraberinde muazzam insani, sosyal ve ekonomik maliyetler getirmektedir. AB’deki ekonomik maliyetin tek bir yılda 2,7 milyar Euro’ya kadar çıktığı tahmin edilmektedir.⁹

Çevre mevzuatını ihlal eden ve çevreye ve insan sağlığına önemli zarar veya riske neden olan eylemleri kapsayan çevre suçları, AB’nin karşı karşıya olduğu bir diğer güvenlik tehdididir. Çevresel suçların en bilinen alanları, maddelerin havaya, suya veya toprağa yasadışı olarak salınması veya boşaltılması, vahşi yaşamın yasa dışı ticareti, ozon tabakasını incelten maddelerin yasa dışı ticareti ve atıkların yasa dışı nakliyesi ya da boşaltılmasıdır. Çevre suçları, Avrupa’da ve dünyada çevreye önemli zararlar vermektedir. Aynı zamanda failer için çok yüksek karlar sağlarken; nispeten düşük tespit riskleri vardır. Çoğu zaman, çevre suçlarının sınır ötesi bir yönü bulunmaktadır. Çevre suçu, Avrupa düzeyinde ele alınması gereken ciddi ve büyüyen bir sorundur. Bu kapsamda, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Devlet ve Hükümet Başkanları Konseyi 2008 yılında çevre suçlarıyla ilgili mücadeleye dair yönetmelik yayınlamıştır. Buna göre, Birlik çevre suçlarındaki artıştan ve suçların işlendiği devletlerin sınırlarının ötesine

9 Avrupa Komisyonu, “Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the EU Strategy on Combatting Trafficking in Human Beings 2021- 2025”, Doc. COM (2021) 171, Brüksel, 14 Nisan 2021, s. 1.

giderek artan etkilerinden endişe duymaktadır. Çevrenin daha etkili bir şekilde korunmasını sağlamak için üye devletlerin iş birliği yapması gerekmektedir.¹⁰

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN TERÖRLE MÜCADELESİ

AB ülkeleri 1970'ler ve 1980'ler dahil olmak üzere uzunca bir süre koordineli hareket etmek yerine, terörizm tehditleriyle kendi başlarına mücadele etmeyi tercih etmiştir. Her ülkenin kendine has terör problemi olduğu düşünülmüştür. Örneğin, İspanya'daki ETA (Bask Yurdu ve Özgürlük), İtalya'daki Kızıl Tugaylar, Birleşik Krallık'taki IRA (İrlanda Cumhuriyet Ordusu) ve Almanya'daki Kızıl Ordu Fraksiyonu birbirinden bağımsız tehditler olarak algılanmıştır. Üye ülkeler birbirleriyle iş birliğine gitmek bir yana; birbirlerini terörü desteklemekle itham etmiştir.¹¹

11 Eylül 2001 terör saldırıları, Avrupa Birliği'nin özellikle terörle mücadele anlayışında bir kırılma noktası olmuştur. Saldırıdan hemen üç gün sonra, AB Devlet ve Hükümet Başkanları, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Komisyonu Başkanları ve Yüksek Temsilci tarafından yayınlanan Ortak Deklarasyon'da AB'nin iki özel politika hedefi vurgulanmıştır: "terörizme karşı istihbarat çabalarının güçlendirilmesi" ve "Avrupa tutuklama ve iade etme emrinin oluşturulması ve yasal kararların ve hükümlerin karşılıklı olarak tanınmasını gerektirecek gerçek bir Avrupa yargı alanının uygulanmasının hızlandırılması".¹²

10 Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Devlet ve Hükümet Başkanları Konseyi, "Directive 2008/99/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on the Protection of the Environment through Criminal Law", Avrupa Birliği Resmi Gazetesi, 6 Aralık 2008, s. 28.

11 Christian Kaunert ve Sarah Léonard, "The Collective Securitisation of Terrorism in the European Union", West European Politics, Sayı: 42, 2019, ss. 2-4.

12 Avrupa Birliği, "Joint Declaration by the Heads of States and Government of the European Union, the President of the European Parliament, the President of the European Commission, and the High Representative for the Common Foreign and Security Policy", Doc.01/12, Brüksel, 14 Eylül 2001, s. 2.

Avrupa Konseyi yaptığı olağanüstü toplantının ardından 21 Eylül 2001’de yayınladığı belgede “terörle mücadelenin her zamankinden daha fazla AB’nin öncelikli hedefi olacağını” ilan etmiştir. Her koşulda uyum içinde hareket etme konusundaki kararlılığını vurgulamıştır. Polis ve yargı iş birliğini güçlendirmek, uluslararası yasal araçlar geliştirmek, terörizmin finansmanına son vermek, hava yolu güvenliğini artırmak, AB’nin küresel eylemini koordine etmek gibi hedefler belirlemiştir.¹³ 11 Eylül 2001 saldırıları ile başlayan ve özellikle 2004 Madrid ve 2005 Londra terör saldırıları ile ivme kazanan süreçte, AB terörle mücadeleyi başlıca politika alanlarından biri olarak belirlemiş ve ilgili kurumsal düzenlemeleri hayata geçirmiştir.¹⁴

AB Bakanlar Konseyi 2005 yılında Terörle Mücadele Stratejisi belgesini yayınlarak, kapsayıcı bir tehdit tanımlaması yapmış ve Avrupa vatandaşları ile birlikte AB altyapısının, değerlerinin, haklarının ve hürriyetlerinin tehdit altında olduğunu belirtmiştir.¹⁵ Strateji belgesi terörle mücadeleyi dört ayak üzerine oturtmuştur: önlemek, korumak, takip etmek ve cevap vermek. Buna göre, *önleme* ayağı, teröristler tarafından kullanılan yöntemleri, propagandayı ve araçları belirleyerek, radikalleşme ve teröristlerin istihdamı ile mücadele etmeyi amaçlamaktadır. Vatandaşları ve altyapıyı *korumak* ve saldırılara karşı zafiyetleri azaltmak, AB terörle mücadele stratejisinin ikinci önceliğidir. Üçüncü ayağın amacı, insan haklarına ve uluslararası hukuka saygı göstererek, teröristleri sınırların ötesinde *takip etmektir*. Terör saldırılarına hazırlıklı olmak ve

13 Avrupa Konseyi, “Conclusions and Plan of Action of the Extraordinary European Council Meeting”, Doc. SN140/01, Brüksel, 21 Eylül 2001, ss. 1-3.

14 Javier Argomaniz, “Post-9/11 Institutionalisation of European Union Counter-Terrorism: Emergence, Acceleration and Inertia”, *European Security*, Cilt: 18, Sayı: 2, 2009, ss. 153-154.

15 Jan Wouters ve Sanderijn Duquet, “Managing the Unmanageable: the European Union and Terrorism”, içinde “Risk and EU Law”, (editörler: Hans-W. Micklitz ve Takis Tridimas), Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2015, ss. 101-102.

saldırının etkisini en aza indirerek *cevap vermek*, AB terörle mücadele stratejisinin dördüncü hedefidir.¹⁶

Europol, terör tehdidine etkili cevap verebilmek için Ocak 2016'da AB'nin terörle mücadelede artan ihtiyacını yansıtan bir operasyon merkezi ve uzmanlık merkezi olan Avrupa Terörle Mücadele Merkezi'ni (European Counter Terrorism Centre, ECTC) kurmuştur. ECTC'nin başlıca faaliyet alanları şunlardır: soruşturmalar için AB üye devletlerinin talepleri üzerine operasyonel destek sağlanmak; yabancı savaşçılarla mücadele etmek; terörizmin finansmanı konusunda istihbarat ve uzmanlığı paylaşmak; çevrimiçi terör propagandası ve aşırıcılıkla, yasadışı silah ticaretiyle mücadele etmek ve terörle mücadele kurumları arasında uluslararası iş birliğini sağlamak.¹⁷

Bakanlar Konseyi, Mayıs 2019'da yaptığı basın açıklamasıyla üye ülkeler arasındaki iş birliğini güçlendirmek adına bazı düzenlemeleri hayata geçirmiştir. Bu kapsamda, şu adımlar atılmıştır: yetkili makamların hem biyografik hem de biyometrik verileri kullanarak aynı anda birden fazla bilgi sistemini aramasına izin verecek bir Avrupa arama portalı oluşturulması; çeşitli sistemlerden biyometrik verilerin (parmak izleri ve yüz görüntüleri) aranmasını ve karşılaştırılmasını sağlayan bir biyometrik eşleştirme hizmeti verilmesi; çeşitli AB bilgi sistemlerinde bulunan üçüncü ülke vatandaşlarının biyografik ve biyometrik verilerini içeren ortak bir kimlik deposu ve çoklu kimlik detektörü oluşturulması.¹⁸

16 Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi, "The European Union Counter-Terrorism Strategy", Doc. 14469/4/05 REV 4, Brüksel, 30 Kasım 2005, s. 3.

17 "European Counter Terrorism Centre, ECTC", Europol, <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-counter-terrorism-centre-ectc>, (Erişim tarihi: 21 Haziran 2021).

18 Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi, "Interoperability between EU Information Systems: Council Adopts Regulations", Basın Açıklaması, 14 Mayıs 2019, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/05/14/interoperability-between-eu-information-systems-council-adopts-regulations>, (Erişim tarihi: 22 Temmuz 2021).

Son dönemde AB'nin terörle mücadeleyle ilgili attığı adımlarda 'siber alan' vurgusu dikkati çekmektedir. Nitekim, sosyal ağlar ve video platformları aracılığıyla radikalleşme ve şiddete teşvik ve saldırıların canlı yayınlanması gibi unsurlar, son zamanlardaki terör saldırılarında giderek daha sık görülen faktörler haline gelmektedir. Bakanlar Konseyi'nin Mart 2021'de kabul ettiği düzenlemeye göre, üye ülkelerdeki yetkili makamlar, hizmet sağlayıcılara terör içeriklerini kaldırma- larını veya tüm üye ülkelerde bu içeriğe erişimi devre dışı bırakmalarını talep ederek, kaldırma emirleri verme yetkisine sahip olacaktır. 2022'den itibaren geçerli olacak yeni kurallara göre, internet platformları daha sonra bir saat içinde içeriğe erişimi kaldırmalı veya devre dışı bırakmalıdır.¹⁹

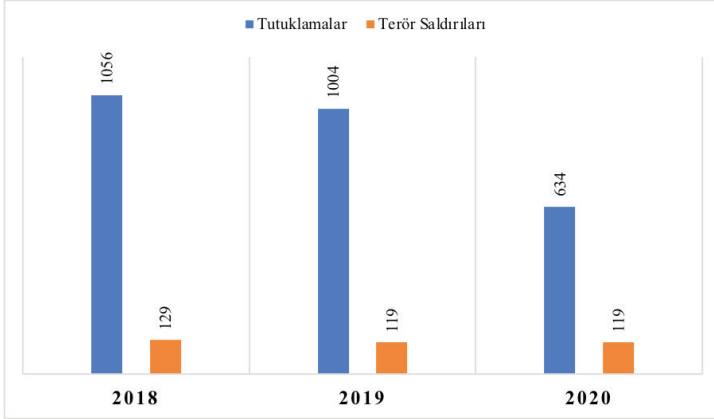
TERÖRLE MÜCADELEDE SON DURUM

Europol'ün verilerine göre, 2020 yılında AB üye devlet- lerinde toplam 57 tamamlanmış, başarısız olmuş ve engel- lenmiş terör saldırısı gerçekleşmiştir. Ayrıca İngiltere'de 62, İsviçre'de iki terör olayı rapor edilmiştir. AB'de gerçekleşen terör saldırıları sonucu 21 kişi ölmüş ve en az 54 kişi yara- lanmıştır. İngiltere'de gerçekleşen bir terör saldırısında üç kişi, İsviçre'deki saldırılarda da bir kişi hayatını kaybetmiştir. Fransa'da 16 Ekim 2020'de bir öğretmeni hedef alan suikast dışındaki diğer terör saldırılarının kurbanları rastgele seçil- miştir. 2020'de AB genelinde terörle bağlantılı suç şüphesiyle toplam 449 kişinin tutuklandığı bildirilmiştir. Ayrıca, İngiltere 185 tutuklama bildirmiştir. 2020'de terör saldırısı sayısı stabil seyretmekle birlikte; terörle bağlantılı tutuklamaların sayısı

19 Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi, "Position of the Council at First Reading with a view of the Adoption of a Regulation of the European Parliament and of the Council on Addressing the Dissemination of Terrorist Content Online", Doc. 14308/1/20, Brüksel, 18 Mart 2021, s. 12.

önceki yıllara göre önemli ölçüde düşük kalmıştır. Bu düşüşün azalan terörist faaliyetlerle bağlantılı olmadığı ve daha çok Kovid-19 salgınının bir sonucu olduğu öngörülmektedir.²⁰

Tablo: AB’de (İngiltere Dahil) Gerçekleşen Terör Saldırıları ve Terörle İlgili Tutuklamalar

Kasım 2020’de Fransa, Almanya ve Avusturya’da gerçekleşen terör saldırılarının ardından AB üye ülkelerinin içişleri bakanları bir araya gelerek ortak bildiri yayınlarak, “terörün her türlüsüne karşı mücadelede sarsılmaz birlik ve beraberlik” amaçlarını vurgulamışlardır. Hukukun üstünlüğü ve temel özgürlükler kapsamındaki tüm garantileri korurken, teröre karşı bütünsel olarak, ellerindeki tüm araçlarla mücadele etme kararlılıklarını ifade etmişlerdir. Bunu yaparken de dini hürriyetleri korumak, sosyal uyumu muhafaza etmek, Şengen vize bölgesinin güvenliğini sağlamlaştırmak, çevrimiçi ve çevrimdışı radikalleşmeyi önlemek, geri dönen yabancı savaşıları kontrol etmek, kurumlar arası bilgi paylaşımını

20 “2021 European Union Terrorism Situation and Trend Report”, Europol, <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2021-tesat>, (Erişim tarihi: 24 Haziran 2021), s. 12.

artırmak ve kamusal alanları korumak gibi hedeflerin altını çizmişlerdir.²¹

Avrupa Devlet ve Hükümet Başkanları Konseyi, Aralık 2020’deki toplantısının ardından “radikalleşme, terörizm ve şiddet içeren aşırılığa karşı mücadelede” birlik halinde olduklarını ifade etmiştir. Bu kapsamda polis ve adli iş birliği ve koordinasyonunun güçlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Radikalleşmeyle mücadele kapsamında, internette yasa dışı içeriklere karşı mücadeleyi hızlandırmak, terörist içeriğin çevrimiçi olarak yayılmasına yönelik öneriyi hızla kabul etmek, dini eğitim ve öğretimin Avrupa’nın temel hak ve değerleriyle uyumlu olmasını sağlamak, aşırılıkçı ideolojilerin yayılmasını daha iyi anlamak için girişimleri desteklemek adımları zikredilmiştir.²²

Her ne kadar hem ulusal hem de AB düzeyindeki politika yapıcılarını sınır-aşan terörizmle sadece ulusal tedbirlerle baş edilemeyeceğini defalarca kabul etmiş olsa da şimdiye kadar gerçek bir uluslar-üstü AB terörle mücadele politikası ortaya çıkmamıştır. AB bir dizi politika programı ve strateji belgesi üreterek, yeni yasal araçlar kabul ederek, mevcut ulusal mevzuatları uyumlaştırarak/güncelleyerek, başarılı uygulamaları paylaşarak, ulusal güvenlik kurumları arasında bilgi alışverişini geliştirerek, özellikle Europol ve Eurojust gibi kurumların kapasitelerini artırarak, Birliğin terörle mücadele yeteneklerini güçlendirmeye çalışmaktadır. Fakat buna rağmen, üye devletlerin isteksizliği veya kapasite eksikliği gibi sebeplerle, AB’nin bu çabalarının tesiri sınırlı kalmaktadır. AB’nin yasal

21 Avrupa Birliği İçişleri Bakanları, “Joint Statement by the EU Home Affairs Ministers on the Recent Terrorist Attacks in Europe”, 13 Kasım 2020, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/11/13/joint-statement-by-the-eu-home-affairs-ministers-on-the-recent-terrorist-attacks-in-europe>, (Erişim tarihi: 21 Temmuz 2021).

22 Avrupa Devlet ve Hükümet Başkanları Konseyi, “European Council Meeting (10 and 11 December 2020) – Conclusions”, EUCO 22/20, Brüksel, 11 Aralık 2020, ss. 9-10.

mevzuatındaki muğlaklık, üye devletlerin AB terörle mücadele politikasından sapmalarına izin vermektedir.²³

Bununla birlikte, bazı AB üyesi ülkeler terör örgütlerine yardım edebilmektedir. Örneğin; Europol'un de raporunda açıkça ifade ettiği üzere, AB tarafından da terör örgütü olarak tanımlanan PKK, AB topraklarında saldırı düzenlemekten kaçınmakla birlikte; AB ülkelerinde yürüttüğü şiddet içermeyen faaliyetlerini sürdürmektedir. Örgüt bu faaliyetleri sayesinde Türkiye ve komşu ülkelerdeki militanlarına lojistik ve mali destek sağlamaya ve siyasi hedeflerini desteklemeye devam etmektedir. Ayrıca bazı Kürt kökenli AB vatandaşlarını militan olarak katılmak üzere PKK kamplarına göndermektedir. Bunları yaparken de “esas olarak Kürt dernekleri gibi yasal statüdeki kuruluşlar kisvesi altında faaliyet göstermektedir.”²⁴

AB'nin ilk Terörle Mücadele Koordinatörü Gilles de Kerchove, Birliğin “terörle mücadele bitkinliği”nden mustarip olduğunu vurgulamaktadır. Terörle mücadele konusunda istikrarlı bir tempoyu sürdürmenin “çok hızlı koşmaya çalışmak ve geride kalmak”tan daha iyi olduğunu ifade etmektedir. Bu kapsamda, AB'nin önünde terör mağdurlarını desteklemek, insan haklarını savunmak, önleyici tedbirlere yoğunlaşmak, yasal çerçeveyi oturtmak, veri güvenliğini sağlamak, kritik alt yapıları ve siber ortamı korumak, kamu-özel sektör iş birliğini kurmak, araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütmek gibi zorluklar bulunmaktadır.²⁵

23 Oldrich Bures ve Sebastian Bätz, “European Union and the Fight Against Terrorism: A Differentiated Integration Theory Perspective”, Asia Europe Journal, Sayı: 19, 2021, s. 76.

24 “European Union Terrorism Situation and Trend Report 2021”, Europol, <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2021-tesat>, (Erişim tarihi: 24 Haziran 2021), s. 24.

25 Gilles de Kerchove, “EU Counter-Terrorism Strategy - Discussion Paper”, Doc: 15359/1/09 REV 1, Brüksel, 26 Kasım 2009, ss. 4-9.

SONUÇ

Avrupa Komisyonu, 2020-2025 dönemini kapsayan AB Güvenlik Birliği Stratejisine dair yayınladığı son ilerleme raporunda Birliğin yaşadığı zorluklara işaret etmektedir. Özellikle Kovid-19 salgını ile birlikte yeni güvenlik tehditlerinin ortaya çıktığını ifade etmektedir. Bu yeni dönemde siber suçlar için yeni fırsatlar doğduğunu, sahtecilik gibi suçların arttığını, sağlık güvenliğinin tehdit altında olduğunu, organize mülkiyet suçlarında ve çeşitli dolandırıcılık türlerinde patlama yaşandığını belirtmektedir. Raporda ayrıca, AB'nin terörizm ve aşırıcılıkla mücadele, kötü niyetli siber faaliyetler, karma tehditler ve diğer ortak güvenlik riskleri gibi alanlarda uluslararası ortaklarla iş birliğini hızlandırması gerektiği vurgulanmaktadır.²⁶

AB'nin güvenlik ve terörle mücadele konusunda kendine belirlediği iddialı hedefleri yakalayıp yakalayamayacağını görmek için zaman gerekmektedir. Siyasi vizyonsuzluk, koordinasyon eksikliği, sosyal kutuplaşma, yabancı düşmanlığı, mülteci karşıtlığı, insan haklarına saygıda gerileme, aşırılıkçı siyasi partilerin yükselişi ve üyeler arasındaki derin görüş ayrılıkları gibi faktörler bu konuda pek de iç açıcı bir tablo ortaya koymamaktadır.

26 Avrupa Komisyonu, "Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on the Second Progress Report on the Implementation of the EU Security Union Strategy", COM (2021) 440, Brüksel, 23 Haziran 2021, s. 1 ve 29.